

Învățământul superior privat din Franța

[Private Higher Education in France]

Cristian BOCANCEA

Abstract: *French higher education, with a tradition of nine centuries, stood out in its modern period through a pronounced statism. Although the state has regulated the organization of free (private) universities ever since 1875, shortly after (in 1880) it forbade them from using the name “university” as well as from issuing national diplomas. The institutions of private education were going to be called “superior schools” or “institutes”. Paradoxically, the category of “schools” also comprises approximately 50 of so-called “hautes écoles” or “écoles nationales”, which have either a private or a public regime and form the elite of French education (through extremely selective recruitment and quality of education). Currently, it is rather easy to set up private academic institutions, but they need to undergo a rigorous process of quality assessment and to cooperate with state universities or state higher schools to be able to issue state recognized diplomas. Starting with 2013, the Education Code established the category of “private higher education institutions of general interest (EESPIG), whose diplomas are recognized at a national level and which receive a modest allowance from the state.*

Keywords: *diplomă națională, haute école, învățământ superior privat, școală superioară, universitate.*

Cum am cunoscut lumea universitară franceză

În toamna lui 1990, la început de noiembrie, am ajuns la Toulouse, ca bursier al statului francez, pentru a studia sistemele locale de putere (aflate la începutul descentralizării), în cadrul unui program de DEA (**diplôme d’études approfondies** – echivalentul actual al anului al doilea de masterat). Cu uriașul geamantan pe care îl cărasem după mine schimbând cinci trenuri aglo-

merate, pe parcursul a șaptezeci de ore chinuitoare, m-am trezit în fața CROUS (Centre régional des œuvres universitaires et scolaires), un serviciu de asistență pentru studenții francezi și străini în materie de burse, cazare, restaurante studențești, asigurări de sănătate, mobilitate academică, integrare culturală etc. Spre mirarea mea de est-european, crescut în paradigma lentorii aparatului birocratic, am fost preluat imediat de directoarea instituției, apoi de o funcționară care avea „în

așteptare” dosarul meu. Le-am dat pașaportul și invitația semnată de ministrul de externe, Roland Dumas. Am completat rapid niște formulare, după care mi s-a dat cheia de la camera ce-mi fusese rezervată în Rezidența academică „Arsénał”, pe malul fluviului Garonne. Într-un plic, am primit documentele nece

sare pentru a merge la Prefectură, unde urma să mi se elibereze Cartea de sejur (actul de identitate care îmi permitea să locuiesc pe teritoriul Franței vreme de un an), precum și documentele necesare deschiderii unui cont bancar. Alt plic conținea bursa pentru luna noiembrie și o primă de instalare consistentă. Am luat dosarul cu toate documentele și, cu bagajul după mine, am mers câteva sute de metri până la clădirea unde urma să locuiesc. Administratorul mi-a explicat pe scurt regulile locului și m-a condus la cameră. Am examinat rapid incinta: la intrare, o chicinetă și un dulap uriaș, cu uși glisante; după un grilaj de lemn, se afla camera propriu-zisă, cu un pat, un birou lung, un scaun și un fotoliu; de la fereastră, vedeam malul fluviului și zidurile unei biserici vechi. Nu trecuse decât o oră de când intrasem în contact cu personalul CROUS și deja mă aflam într-o cameră confortabilă, cu o grămadă de bani în buzunar, dar și cu enorm de multe necunoscute. Practic, plonjasem într-un sistem universitar despre care nu aveam multe informații; știam doar că Universitatea din Toulouse fusese fondată în 1229, urmând celei din Paris (1150). Tot restul trebuia descoperit...

Franța fusese mereu pentru mine (ca pentru mulți alți români, de altfel) un reper al culturii universale. Chiar sub regimul totalitar naționalist, de care abia scăpasem, ni se inoculase respectul pentru civilizația franceză și ni se spusese că, în materie educațională, România mo-

dernă preluase multe elemente din modelul francez (ca să nu mai vorbim de nenumăratele personalități ale culturii române de dinainte de comunism, care se formaseră în universitățile pariziene). Dar, pe parcursul deceniilor postbelice, înglobați în sfera de influență sovietică, încetasem să menținem „alinieră” sistemului nostru academic la cel din Hexagon: de exemplu, nu aveam treptele universitare BAC+2 (cu variantele: DEUG – Diplôme d’études universitaires generals; BTS – Brevet de technicien supérieur; DUT – Diplôme universitaire de technologie; DEUST – Diplôme d’études universitaires scientifiques et techniques), BAC+3 (licența, cu variantele „licence” și „licence professionnelle”), BAC+4 (Maîtrise – master, anul 1) și BAC+5 (anul 2 de master, materializat, după caz, în DEA – diplôme d’études approfondies, DESS – diplôme d’études supérieures spécialisées și DI – diplôme d’ingénieur). Față de mulțimea de diplome care stătea în fața absolventului de liceu posesor de bacalaureat din Franța, cu durate de formare adaptate unor ținte profesionale bine dozate, în România sfârșitului de eră comunistă exista doar licența (cu studii de 4 sau 5 ani), după care urma (pentru foarte puțini „noro

coși”, agreeați de Partid) doctoratul (echivalentul pentru BAC+8 din sistemul francez).

„Fragmentările” enumerate mai sus erau greu de înțeles pentru mine, în primele luni de studenție franțuzească: cum să te numești „om cu studii superioare” având doar o diplomă de BAC+2? Apoi, în baza cărui fundament curricular aveai dreptul să te miști relativ liber între specializări, pe măsura trecerii la un nou nivel de școlaritate? Îmi amintesc, de exemplu, faptul că în grupa mea de DEA în științe politice aveam puțini colegi care urmaseră Institutul de Studii Politice (licență de 3 ani) și ulterior un an de „măitrise” (eventual în aceeași specializare); în fapt, cei mai mulți dintre ei aveau studii de drept, economie, sociologie, istorie, filosofie, literatură contemporană etc., „bifând” pe parcurs cel puțin două dintre domeniile enumerate (e adevărat că și eu făcusem la Universitatea din Iași 4 ani de dublă specializare – filosofie și istorie –, înscriindu-mă astfel în modelul general al grupei).

Nu am reușit (și nici nu mi-am propus) să înțeleg pe deplin sistemul academic francez, în anul petrecut la Toulouse, căci la vârsta aceea aveam și alte priorități lumești. Dar, în pofida relativului meu dezinteres față de structura de ansamblu, am rămas legat mult timp de acel sistem, în care am susținut doctoratul în științe politice (1997), sub coordonarea Profesorului Jean-Claude Lugan, cunoscut sociolog sistemic. Legăturile mi-au fost consolidate

prin bursele Programului Tempus, la Université des Sciences et Technologies din Lille (1995) și la Université Paris-Sud (1997). Nu în ultimul rând, am păstrat contactul instituțional cu Franța universitară prin apartenența mea la Association internationale des sociologues de langue française (AISLF), care are sediul la Toulouse. Toate aceste experiențe mi-au lămurit, treptat, complicatul tablou al învățământului superior francez, despre care am crezut, până prin 1995, că este exclusiv „de stat”.

La finele anului 1995, după stagiul academic pe care l-am efectuat la Lille, am participat la reuniunea de la Strasbourg a Federației Europene a Școlilor (FEDE), asociație a instituțiilor private de învățământ superior la care era afiliată și Universitatea „Petre Andrei”. Acolo am luat cunoștință de mulțimea de „școli superioare” care formau specialiști în aproape toate domeniile, mai puțin (sau foarte rar) în cele „umaniste”. Specificul acelor instituții era dat de faptul că funcționau în regim privat, fără imixtiunea statului, dar și fără „confirmarea” sau susținerea sa de orice fel. Diplomele de comerț, turism, marketing, tehnologii, gestionarea resurselor umane, comunicații, jurnalism, la care s-au adăugat, în timp, cele de dezvoltare durabilă, securitatea mediului, E-Business etc. (în total, aproximativ 140 de specializări, în cadrul a 12 filiere de excelență) emise de respectivele școli afiliate la FEDE nu aveau clasicele „antete”

statale, cu sigla Ministerului Educației, chiar dacă ele își aliniaseră riguros școlarizarea la cadrele ECTS (**Système Européen de Transfert et d'Accumulation de Crédits**) și la standardele EEES (**Espace Européen de l'Enseignement Supérieur**). Cu toate acestea, era vorba despre niște acte de studii recunoscute și agreeate de asociațiile profesionale și de angajatorii direcți. Sincer vorbind, în cele două zile cât am participat la reuniunea FEDE, m-am simțit stinger și lipsit de repere: oamenii cu care comunicam (eleganți, bine situați în filierele lor profesionale, eficienți și gata oricând să genereze „afaceri educaționale”) nu semănau deloc cu cei din casta universitară franceză tradițională, nici chiar cu cei din România, unde câțiva profesori cu inițiativă capitalistă de la instituțiile de stat fondaseră deja universități private. Șefii de „școli superioare FEDE” (purtând titlatura de „Președinte”) erau niște „afaceriști” în sensul bun al termenului, care lucrau într-un mediu concurențial autentic, pentru a da absolvenți de calitate pe piața europeană a forței de muncă.

Din dialogurile reuniunii FEDE, am înțeles că școlile membre (din spațiul occidental) nu se raportau în niciun fel la state și la ministerele educației. Preocuparea lor era aceea de a forma competențe, de a da absolvenților șansa inserției rapide în piața muncii, printr-o cooperare constantă și extinsă cu marile organizații profesionale și cu așa-numitele „confederații” în care ele erau

reunite, pe domenii de activitate; acest tip de relații între formatori și angajatori îmi evoca spiritul breslelor de odinioară. Prin contrast, educația superioară din universitățile de stat părea să se facă în principal pentru a perpetua sistemul academic cu privilegiile lui societale, fie și cu riscul unei defazări față de nevoile reale de profesionalizare. Am plecat de la Strasbourg cu sentimente amestecate: pe de o parte, intuiam importanța și eficiența programelor educaționale universitare mai scurte, cu finalitate practică imediată; pe de altă parte, mă simțeam solidar cu sistemul academic tradițional, care dădea diplome certificate / garantate de stat, după un parcurs educațional de cel puțin trei ani. În acel context, mi se părea simplu de explicat de ce instituțiile private se numeau doar „școli”, în timp ce noi, ceilalți ocupanți ai spațiului educațional superior, purtam cu mândrie numele de „universități”.

Învățământul superior francez – un complicat sistem de „școli” și „universități”

Sistemul de învățământ superior din Franța are o lungă, bogată și controversată istorie, care necesită nu numai o cercetare a evoluției sale instituționale pe parcursul celor nouă secole de existență, ci și o analiză de tip sociologic, aptă să pună în lumină caracteristicile sale de „uni

vers” aparține în cadrul societății franceze. Prima universitate franceză a fost fondată la Paris, în jurul anului 1150, prin reunirea școlii teologice de la Notre-Dame (aflată sub autoritate episcopală) cu școlile de logică și dialectică situate pe colina numită Montagne Sainte-Geneviève (școli laice, nesubordonate vreunei autorități). În anul 1229 a fost creată Universitatea din Toulouse, apoi în 1289 Universitatea din Montpellier; pe parcursul următoarelor trei secole, au apărut multe alte universități, în marile orașe ale regatului. Toate aveau o origine „privată” și nu se subordonau statului.

Înainte de Revoluția de la 1789, Franța avea 22 de universități, în aproape toate funcționând câte patru facultăți: teologia, dreptul, medicina și artele. Educația începea pe la vârsta de 10 ani în cadrul facultăților de arte, care aveau astfel un rol de învățământ secundar; școlarii își obțineau titlul de „maître ès arts” pe la 18 ani. Apoi se puteau înscrie în una dintre facultățile „superioare” (teologie, drept și medicină), unde educația dura până la vârsta de 22 de ani. Înlăturând privilegiile ecleziastice și clamând egalitatea și accesul liber al tuturor la educație, Revoluția a desființat universitățile (privite ca simboluri ale Vechiului Regim, impregnate de loialism și valori religioase), înlocuindu-le cu niște „școli speciale” de geometrie și mecanică, astronomie, istorie naturală, medicină umană și veterinară, economie rurală, științe politice, arte

etc., care ar fi trebuit să ducă stindardul progresului științific, al raționalismului și laicității.

În 1808, Napoleon reorganizează învățământul superior în cadrul unor facultăți de drept, medicină, arte, științe și teologie, reunite într-o mare „Universitate imperială”. Dar, în 1815, restaurația decide scindarea Universității în 27 de instituții regionale. Revenirea pe tron a împăratului a împiedicat aplicarea planului de descentralizare. Era clar astfel că soarta universităților depindea de viziunea educațională a celor care dețineau puterea la Paris.

Schimbările în materie de organizare instituțională au fost multe și nu totdeauna fericite, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Astfel, anul 1850 aduce cu sine dispariția termenului de universitate din sistemul educațional al celei de-a Doua Republici. Apoi, în timpul lui Napoleon al II-lea, învățământul superior devine monopol de stat (1852). Sub autoritatea Republicii a III-a, *Legea Wallon (1875)* elimină monopolul de stat în învățământul superior, dând drept de funcționare unor „universități libere” (cu condiția de a avea cel puțin trei facultăți). În acest context politic, apar *primele cinci universități private franceze*, la Paris, Lille, Lyon, Angers și Toulouse. Lucrurile s-au schimbat însă din nou, destul de repede: legea din 18 martie 1880, deși nu interzicea în principiu existența universităților private, nu le mai permitea folosirea numelui de „universitate”; această interdicție

este valabilă și în prezent (în Codul actual al educației, găsim respectiva reglementare în cuprinsul articolului

L731-14), instituțiile private de învățământ superior numindu-se „școli”, „școli superioare” sau „institute”.

Numele de „școală” nu a fost rezervat însă instituțiilor private. Sistemul academic francez este alcătuit actualmente din 66 de universități publice (cu numeroase specializări, în toate domeniile, organizate pe structura europeană Licență-Master-Doctorat), 50 de „Grandes Écoles” (instituții foarte selective, de mare prestigiu, unele fiind publice, iar altele private) și peste 200 de instituții private numite, de regulă, „Écoles supérieures”.

Examinând mai în detaliu această rețea, observăm că cele 66 de universități publice¹ au, așa cum spuneam anterior, structuri și funcții similare cu cele de la noi și din tot spațiul european, constituind „grosul” educației superioare din Franța. Un statut special, pe care trebuie să-l lămurim, îl au însă „Marile Școli” (Grandes Écoles). Din această categorie prestigioasă și elitistă, fac parte instituții civile și militare, publice și private, precum: École Polytechnique, École des Mines, Saint-Cyr (instituție militară), École Normale Supérieure, Hautes Écoles de Commerce, Instituts d'études politiques (IEP), École de la Magistrature, École Nationale d'Administration², les Hautes Études en Santé Publique, École Nationale Supérieure d'Architecture, École d'Arts et Métiers, École Nationale Supérieure de la police etc. Multe dintre instituțiile enumerate funcționează sub

„protecția” unui minister (Sănătate, Justiție, Armată), în raport de domeniul profesional, pregătindu-i pe viitorii ocupanți ai funcțiilor publice de top din statul francez, precum și ai funcțiilor manageriale principale din economie. Accesul într-o astfel de școală este condiționat, de regulă, de parcurgerea unui ciclu post-BAC de „clase preparatorii” și de trecerea printr-un examen de selecție extrem de dur (prin contrast, universitățile clasice nu dau concursuri de admitere, în majoritatea cazurilor accesul depinzând doar de diploma de bacalaureat). Diplomele emise de marile școli (unele fiind certificate și de către stat, altele fără o astfel de „etichetă”, fiindu-le suficient propriul prestigiu) sunt un atu profesional extraordinar pentru posesorii lor; în plus, ca absolvent al unei asemenea instituții, ai șansa de a beneficia de susținerea celor din „casta alumnilor”, care formează o rețea de influență și de „pilotaj” profesional.

Opțiunea pentru universitățile obișnuite sau pentru marile școli naționale nu ține doar de aspirațiile viitorilor studenți, ci și de capacitatea lor financiară. Astfel, înscrierea la o universitate publică poate să nu coste nimic sau să presupună un cost anual modic: 170 euro pentru nivelul licenței, până la 250 de euro în cazul studiilor de masterat, 600 de euro pentru studiile ingineresti și 380 de euro pentru nivelul doctoral (aceste sume îi vizează doar pe studenții francezi și comunitari; studenții extracomunitari achită 2

POLIS

770 de euro pentru un an de licență și 3 770 de euro pentru un an de masterat); marile școli au însă taxe destul de mari, media lor situându-se între 6 000 și 8 000 de euro anual (la unele atingând 15 000 de euro).

Cât privește grupul numeros al școlilor superioare private, acesta cuprinde trei mari categorii: *instituțiile private de învățământ superior tehnic* (în număr de 93, la începutul anului universitar 2020-2021)³; *instituțiile private de învățământ superior libere* (72 la număr)⁴; *instituțiile de învățământ superior privat de interes general* (un număr de 65 de instituții acreditate pentru anul 2020-2021)⁵).

Reglementarea legală a învățământului superior privat din Franța

Crearea unei instituții de învățământ superior privat pe teritoriul Franței nu este un lucru foarte complicat. Condițiile au rămas aproape neschimbate, de la Legea din 12 iulie 1875, care reglementa situația învățământului superior liber. În prezent, *Codul educației* stabilește că francezii și cetățenii țărilor UE și ai spațiului economic european pot să creeze astfel de instituții depunând o *declarație de deschidere* la rectoratul regiunii academice⁶, la reprezentantul Statului în departament (prefectul), precum și la Procurorul Republicii. Alte categorii de cetățeni (non-comunitari) au nevoie și de o autorizare specială ministerială, pentru a putea deschide o instituție de învățământ (universitară sau preuniversitară).

Declarația către rectorul regiunii academice trebuie să cuprindă: denumirea viitoarei instituții, motivele sociale pentru care este înființată, adresa la care va funcționa (caracte-

rul privat al clădirii apărând fără nicio ambiguitate, însă fără obligativitatea ca spațiul de învățământ să fie în proprietatea instituției, existând varianta închirierii acestuia) și obiectele de studiu. Declarația va fi semnată de către cei trei administratori (orice instituție de acest tip trebuind să fie administrată de cel puțin trei persoane) și va fi acompaniată de un dosar cu următorul conținut: două copii după declarația de înființare a instituției; dovada depunerii declarației la primarul localității de reședință, la prefect și la procurorul general; documente de prezentare a instituției (numele complet, siglă, un eventual nume uzual, adresa completă, telefon, fax, e-mail, site internet, planul clădirilor în care se va desfășura învățământul și avizul de siguranță, elementele de comunicare și publicitate folosite de instituție, politica instituțională). În dosar se vor regăsi și documentele declaranților (copiile cărților lor de identitate, calitatea persoanelor declarante, domiciliul, copiile actelor de naștere, extrasele de cazier judiciar eliberate de cel mult trei luni); dacă inițiatorul este o organizație / persoană morală / agent economic etc., se va prezenta statutul său și extrasul de la registrul comerțului.

Cât privește viitorul director al instituției (cetățean francez sau UE), acesta trebuie să aibă minimum 25 de ani și să dețină calificările sau titlurile ce-i permit să fie profesor la nivelul cel mai înalt de pregătire pe care îl propune instituția; directorul trebuie să fi profesat ca și cadru didactic minimum 5 ani la nivelul de studii pe care urmează să îl conducă; se vor depune documentele de identitate și cazierul directorului, copii după diplome și titluri, curriculum vitae cu activitatea din ultimii 10 ani.

Personalul didactic (format din cetățeni francezi și UE sau din străini cu autorizație specială) al viitoarei instituții trebuie să aibă vârsta minimă de 21 de ani, diplomele și titlurile care îi permit să ocupe funcția didactică de la același nivel din învățământul public; se vor prezenta documentele personale și cazierul eliberat cu cel mult trei luni în urmă, copii după diplome și titluri, iar pentru profesorii din învățământul public – avizul rectorului academiei de a preda și în privat.

În privința învățământului precognizat să fie organizat, se vor pune la dosar următoarele documente: lista profesorilor care vor desfășura activități didactice; lista programelor de studii; o notă asupra examenelor pregătite, a certificatelor și atestărilor eliberate, precum și un tipizat al acelor documente; nivelul de studii; durata totală a formării; publicul țintă – categorii de vârstă, nivelul de recrutare – și efectivele ce vor fi școlarizate. După depunerea dosarului complet, se așteaptă două

luni pentru eventualele opoziții formulate în legătură cu cererea. Apoi se obține avizul de funcționare.

Ca regulă generală, *instituțiile private nu au dreptul de a emite diplome naționale* (licență, master, doctorat), dar fiecare categorie de instituție privată de învățământ superior are un specific al emiterii și acordării de diplome. Astfel, *instituțiile private de învățământ superior libere* (în rândul cărora se află și instituturile catolice), deși nu pot acorda diplome naționale, pot să coopereze cu instituții publice pentru a le permite studenților lor să dea examenele pentru o diplomă națională. Situația aceasta seamănă cu aceea a programelor de licență autorizate provizoriu în cadrul instituțiilor private de învățământ superior din România, ai căror absolvenți pot da examenul de licență la o universitate de stat sau la o universitate privată acreditată (cu programul de licență acreditat, de asemenea).

Instituțiile private de învățământ superior tehnic (cu precădere școli de inginerie, comerț și gestiune) se află în una din următoarele situații: fie Ministerul le-a certificat sau vizat diplomele; fie Ministerul le-a recunoscut diplomele, garantând pentru calitatea educației desfășurate de respectivele instituții (recunoașterea privește însă instituția, nu diplomele ca atare). Vizarea / recunoașterea se face numai după evaluarea periodică de către Comisia Titlurilor de Inginer⁷, respectiv de către Comisia de Evaluare a Diplomelor și Formărilor

POLIS

în domeniul Gestiunii⁸, a calității
activității desfășurate de insti

tuția privată.

Într-o situație similară privind recunoașterea diplomelor se află și *instituțiile de învățământ superior privat de interes general*. După promulgarea Legii din 22 iulie 2013 a învățământului superior și cercetării (așa-numita „Legea Fioraso”, care a modificat *Codul educației*, prin introducerea articolelor de la L732-1 până la L732-3), a fost creată o categorie specială de instituții private: instituțiile de învățământ superior privat de interes general (*Établissements d’enseignement supérieur privés d’intérêt général* – EESPIG). Acestea pot avea numai scop non-lucrative și pot fi înființate numai de către asociații și fundații de utilitate publică sau de către sindicatele profesionale, după obținerea avizului Comitetului consultativ al învățământului superior privat (*Comité consultatif de l’enseignement supérieur privé* – CCESP). Obținerea „etichetei” de EESPIG garantează faptul că respectiva instituție are statut non-profit, folosind 100% din resurse doar pentru formarea inițială și cercetare științifică, că este o instituție inovativă, adaptată la cerințele și la misiunea învățământului superior. Fiecare instituție de acest tip este controlată și evaluată periodic de către Ministerul Educației și de către Înalțul Consiliu de Evaluare a Cercetării și Învățământului Superior (*Haut Conseil de l’évaluation de la recherche et de l’enseignement supérieur* – HCÉRES⁹), la fel ca instituțiile publice.

Pentru a obține statutul de EESPIG, o instituție privată de învățământ superior trebuie să-și prezinte oferta de școlarizare și implantările geografice, precum și elementele și acțiunile menite să contribuie la misiunile serviciului public de învățământ superior (așa cum sunt ele definite în art. L.123-3 din *Codul educației*). Obținerea calificativului de EESPIG dă instituției dreptul de a semna un contract plurianual cu statul, pentru a beneficia de fonduri publice. În urma evaluărilor periodice, contractele se pot reînnoi.

Subvenția guvernamentală pentru EESPIG nu este una însemnată, ea ajungând la aproximativ 600 de euro pentru un student, în timp ce finanțarea de bază per student în instituțiile de stat este de 11 500 de euro¹⁰. Criticând slaba finanțare acordată de stat, unii observatori ai educației superioare private constată faptul că statul francez „câștigă” 10 900 de euro anual pentru fiecare student format într-o instituție de tip EESPIG. Nu este deloc o sumă neglijabilă, dacă avem în vedere faptul că, la orizontul anului 2020, aceste instituții, în număr de 65, înmatriculaseră 160 000 de studenți (6% din totalul studenților din Franța). Ne imaginăm câștigul virtual al statului francez și din perspectiva faptului că instituțiile private școlarizează în prezent peste 20% din totalul studenților.

Concluzii

Învățământul superior din Franța a evoluat o mare parte a istoriei sale moderne și contemporane sub zodia etatismului, în pofida faptului că, la origini, universitățile au fost instituții private și că a existat o lungă tradiție a formării în școli superioare private a profesioniștilor din domeniile ingineriei, comerțului și artelor.

Deși are o legislație foarte permisivă în materie de înființare a instituțiilor de învățământ superior privat, statul francez a păstrat monopolul folosirii numelui de „universitate”, precum și pe cel al emiterii de diplome de licență, masterat și doctorat. Pentru absolvenții învățământului superior privat, există însă soluția susținerii examenelor pentru diplome naționale în cadrul unor universități de stat. Unele școli superioare private bine cotate, dar și riguros evaluate, au reușit să-și facă diplomele „recunoscute” sau „vizate” de către Ministerul Educației

Naționale. Un statut privilegiat au obținut, de asemenea, începând din anul 2015, așa-numitele *instituții de învățământ superior privat de interes general* (EESPIG). Pe lângă recunoașterea națională a diplomelor, ele se bucură și de o subvenție modică pentru fiecare student școlarizat (aproximativ 600 de euro, în condițiile în care costul mediu anual per student în învățământul de stat depășește 11 500 de euro).

Mediul universitar francez mai cunoaște o particularitate interesantă: existența acelor „grandes / hautes écoles”,¹¹ dintre care unele sunt private. Promovând o selecție riguroasă și elitistă, dar și un învățământ performant (care le situează adesea pe locuri onorabile în clasamentele mondiale), marile școli sunt pepiniere ale elitei funcționărești și economice din Franța. Pentru aceste instituții, recunoașterea de către stat a diplomelor emise este o chestiune neglijabilă, câtă vreme se bucură de o uriașă recunoaștere societală.

Note

¹ În ordine alfabetică, universitățile publice sunt următoarele: 1. Université Aix-Marseille; 2. Université Bordeaux-Montaigne; 3. Université Claude Bernard – Lyon 1; 4. Université Clermont Auvergne; 5. Université d’Angers; 6. Université d’Artois; 7. Université d’Avignon et des Pays de Vaucluse; 8. Université d’Évry-Val d’Essonne; 9. Université d’Orléans; 10. Université de Bordeaux; 11. Université de Bourgogne; 12. Université de Bretagne Occidentale;

13. Université de Bretagne-Sud; 14. Université de Caen Normandie; 15. Université de Cergy-Pontoise; 16. Université de Corse Pasquale Paoli; 17. Université de Franche-Comté; 18. Université de Grenoble Alpes; 19. Université de Guyane; 20. Université de Haute-Alsace; 21. Université de La Rochelle; 22. Université de Limoges; 23. Université de Montpellier; 24. Université de Nantes; 25. Université de Nîmes; 26. Université de Pau et des Pays de l’Adour; 27. Université de Perpignan – Via Domitia; 28. Université de Picardie Jules-Verne; 29. Université de Poitiers; 30.

Université de Reims Champagne-Ardenne; 31. Université de Rennes 1; 32. Université de Rouen; 33. Université de Savoie; 34. Université de Strasbourg; 35. Université de Toulouse 3 – Paul Sabatier; 36. Université de Valenciennes et du Hainaut-Cambrésis; 37. Université de Versailles Saint-Quentin-en-Yvelines; 38. Université des Antilles; 39. Université du Havre; 40. Université du Littoral Côte d'Opale; 41. Université du Maine; 42. Université du Sud Toulon – Var; 43. Université François-Rabelais; 44. Université Jean Monnet; 45. Université Jean Moulin – Lyon 3; 46. Université Lille 1 – Sciences et Technologies; 47. Université Lille 2

– Droit et Santé; 48. Université Lille 3 – Charles-de-Gaulle; 49. Université Lumière – Lyon 2; 50. Université Montpellier 3 – Paul-Valéry; 51. Université Nice – Sophia-Antipolis; 52. Université Panthéon-Assas; 53. Université de Paris – Paris Diderot; 54. Université Paris 13 – Paris Nord; 55. Université Paris 8 – Vincennes – Saint-Denis; 56. Université Paris Descartes; 57. Université Paris Nanterre; 58. Université Paris-Est Créteil Val-de-Marne; 59. Université Paris-Est Marne-la-Vallée; 60. Université Paris-Sorbonne; 61. Université Paris-Sud; 62. Université Pierre et Marie Curie; 63. Université Rennes 2; 64. Université Sorbonne Nouvelle – Paris 3; 65. Université Toulouse – Jean Jaurès; 66. Université Toulouse 1 – Capitole (<https://etudier-en-france.net/liste-des-universites-publiques-en-france/>, consultat pe 17.05.2021).

¹ Pe 8 aprilie 2021, Președintele Macron a prezentat un plan de reformă a funcției publice (cu accent pe categoria înalților funcționari), măsura cea mai importantă preconizată fiind aceea de desființare a Școlii Naționale de Administrație – celebra ENA, care a dat, din 1945 (când a fost creată de către Generalul de Gaulle) până în prezent, numeroși absolvenți celebri, printre care și actualul ocupant al Palatului Elysée; bilanțul personalităților care au studiat la ENA include 4 președinți din cei 9 ai Republicii a V-a, 9 prim-miniștri din cei 23 și 98 de miniștri și secretari de stat din cei 672. Motivul invocat de Președintele Macron este acela că ENA a devenit, în timp, o instituție mult prea elitistă, cu metode de recrutare care favo-

rizează categoriile foarte înstărite; educația celor care urmează ENA îi transformă în actori administrativi care se distanțează de publicul larg, dezvoltând un spirit de castă. În locul școlii pe care a absolvit-o, Președintele dorește să înființeze un Institut al Serviciului Public desemnat în 13 școli. Prin aceasta, intenționează „să reconcilieze cetățenii cu vârful Statului” (https://www.lemonde.fr/politique/article/2021/04/08/emmanuel-macron-annonce-la-suppression-de-l-ena_6075996_823448.html, consultat pe 19.05.2021). Antielitismul neomarxist va puncta astfel unul dintre obiectivele mișcării „vestelor galbene”.

² Euromed Management - Marseille; École de gestion et de commerce Méditerranée; L'École supérieure de commerce d'Amiens Picardie; Institut supérieur d'administration et de management; École supérieure des technologies et des affaires de Belfort; BEM Bordeaux Management School; Institut des hautes études économiques et commerciales; École de commerce européenne de Bordeaux-Lyon; École supérieure de commerce de Pau; L'École de gestion et de commerce de Bayonne; École de management de Normandie; École de gestion et de commerce de Basse Normandie; L'École supérieure de commerce de Clermont-Ferrand; ESIEE Management; Institut euro

péen d'administration des affaires; École supérieure de commerce de Dijon; École supérieure de commerce de Chambéry; L'École supérieure de commerce de Grenoble; École de gestion et de commerce Drôme Ardèche; École supérieure de commerce de Lille; L'École de hautes études commerciales du Nord; Institut d'économie scientifique et de gestion; Centre de perfectionnement aux affaires du Nord; École supérieure de management de l'entreprise; École supérieure de management de l'entreprise; L'École de gestion et de commerce de Lille-Métropole; EM Lyon Business school; Centre de perfectionnement aux affaires de Lyon; École supérieure de commerce de Saint Etienne; Institut de recherche et d'action commercial; École supérieure pour le développement économique social de Lyon; École de gestion et de commerce de la Martinique; L'École supérieure de commerce de Montpellier; École ICN de Nancy; École supérieure des sciences commerciales d'Angers; AUDENCIA Nantes École de management; École supérieure pour l'innovation et l'action vers métiers de l'entreprise; École atlantique de commerce et de gestion; L'École de gestion et de commerce de Vendée; École de gestion et de commerce du Maine; CERAM Business School Nice Sophia-Antipolis; École supérieure de commerce et technologie de T; École de gestion et de commerce du Pacifique Sud; L'École de commerce et de gestion d'Orléans; École supérieure de management; Centre de perfectionnement aux affaires Paris; Institut supérieur du commerce; L'Institut de préparation

à l'administration et à la gestion; Institut supérieur des sciences, techniques et économie commerciales; École supérieure de gestion; EUROPEAN BUSINESS SCHOOL; Institut supérieur de gestion; Institut international de commerce et de distribution de Paris; L'Institut européen de commerce et de gestion de la Rochelle; École de gestion et de commerce d'Angoulême; École supérieure de commerce de Reims; Centre d'études supérieures européennes de management; Groupe école supérieure de commerce de Troyes; École supérieure de commerce de Bretagne Brest; École supérieure de commerce de Rennes; L'École de gestion et de commerce de la Réunion; École de management de Normandie; École supérieure de commerce de Rouen; Institut de formation international; Institut supérieur de préparations professionnelles de Rouen; École supérieure de commerce de Toulouse; Centre de perfectionnement aux affaires Grand Sud Oues; Programme Bachelor du Groupe ESC Toulouse; École de gestion et de commerce de Montauban; École des hautes études commerciales; Institut supérieur des affaires; Centre de perfectionnement aux affaires Jouy; École supérieure des sciences économiques commer

ciales; École des praticiens du commerce international; L'École des dirigeants et créateurs d'entreprise; École supérieure du commerce extérieur; École de management Léonard de Vinci; Institut supérieur de commerce international de Dunkerque; École de management Strasbourg; TELECOM école de management Evry; Institut polytechnique Lasalle Beauvai; École supérieure de journalisme de Lille; L'École de design Nantes-Atlantique; SCIENCES COM'; Centre de formation des journalistes; École supérieure de travail social; École spéciale des travaux publics, du bâtiment et de l'industrie; Institut supérieur d'interprétation et de traduction; École supérieure de réalisation audiovisuelle; Institut pratique de journalisme (<https://es-france.net/liste-des-etablissements-privés-d-enseignement-supérieur-technique/>, consultat pe 17.05.2021).

¹ Atelier Chardon Savard; Campus adventiste du Salève; Campus Saint-Marc; Centres de formation professionnelle de la musique; École Hubert-Curien; Collège libre des sciences sociales; Conservatoire libre du cinéma français; Le Cordon Bleu; ECAM Rennes – Louis de Broglie; ECAM-EPMI; École centrale d'électronique; École d'ingénieurs généralistes – La Rochelle; L'École de biologie industrielle; École de psychologues praticiens; École des hautes études d'ingénieur; L'École internationale des sciences du traitement de l'information; École normale de musique de Paris; École pour l'informatique et les nouvelles technologies; L'École pour l'informatique et les techniques avancées; École pratique de service social;

École spéciale de mécanique et d'électricité; L'École supérieure d'électronique de l'Ouest; Supinfo; École supérieure d'informatique électronique automatique; École supérieure d'ingénieurs des travaux de la construction de Caen; L'École supérieure d'ingénieurs des travaux de la construction de Metz; École supérieure d'ingénieurs en génie électrique; École supérieure d'ingénieurs en informatique et génie des télécommunications; L'École supérieure d'ingénieurs Léonard-de-Vinci; École supérieure d'ostéopathie; École supérieure de chimie organique et minérale; L'École supérieure de chimie, physique, électronique de Lyon; École supérieure des métiers artistiques; École supérieure des sciences commerciales d'Angers; L'École supérieure des techniques aéronautiques et de construction automobile; École supérieure du bois; École supérieure privée des ressources humaines; EFREI Paris; EM Lyon Business School; EPF (école d'ingénieurs); Esaip école d'ingénieurs; ESIEE Paris; Europe Eduss; Faculté libre de droit, d'économie et de gestion; Groupe École catholique d'arts et métiers; IDRAC Business School; Institut aéronautique et école de pilotage Amaury de la Grange; Institut d'ingénierie informatique de Limoges; L'Institut de formation en éducation physique et sportive d'Angers; Institut de Genech; Institut des techniques de la construction du bâtiment et des travaux publics; L'Institut international de l'image et du son; Institut libre d'éducation physique supérieur; L'Institut libre d'étude des relations internationales; Institut polytechnique des sciences

avancées; Institut polytechnique
Saint-Louis; L'Institut polytech

nique UniLaSalle; Institut régional des techniques documentaires; Institut supérieur d'électronique de Paris; L'Institut supérieur de gestion; Institut supérieur de l'électronique et du numérique; Institut supérieur des matériaux du Mans; L'Institut textile et chimique de Lyon; ISTOM – École supérieure d'agro-développement international; Paris-Est d.school; Pôle universitaire Léonard-

de-Vinci; Rocket School; Abbaye de Saint-Alyre; École de Savignac; Schiller International University; Strate École de design; Web@cademie (<https://es-france.net/liste-des-etablissements-privés-denseignement-supérieur-libres/>, consultat pe 17.05.2021).

¹ Liste des 65 établissements reconnus EESPIG (2021) ([fesic.org](https://www.fesic.org/), consultat pe 5.05.2021):

Sigle	Etablissement	Académie	Date arrêté (<i>qualification et renouvellement</i>)	Validité
<i>3IL</i>	Groupe 3IL : école d'ingénieurs en informatique	Limoges	05/12/2018	31/12/2021
<i>CFJ</i>	Centre de formations des journalistes	Paris	23/12/2019	31/12/2023
<i>CPE Lyon</i>	École supérieure de chimie, physique, électronique	Lyon	18/04/2016	31/12/2020
<i>EBI</i>	École de biologie industrielle	Versailles	10/11/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>ECAM LaSalle</i>	École catholique des arts et métiers de Lyon et Strasbourg	Lyon	18/04/2016; 31/12/2020	31/12/2025
<i>ECAM Rennes</i>	École catholique des arts et métiers de Rennes	Rennes	08/06/2016	31/12/2021
<i>ECAM-EPMI</i>	École d'électricité, de production et des méthodes industrielles	Versailles	10/11/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>EDHEC</i>	École des hautes études commerciales du Nord	Lille	06/07/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>EFREI</i>	EFREI	Créteil	10/11/2015; 27/08/2020	31/12/2024
<i>EIGSI</i>	École d'ingénieurs en génie des systèmes industriels	Poitiers	08/06/2016; 10/01/2018	31/12/2021
<i>ELISA Aerospace</i>	ELISA	Amiens	23/04/2020	31/12/2024
<i>EM Normandie</i>	École de management de Normandie	Caen	18/04/2016	31/12/2021
<i>EMLV</i>	École de management Léonard de Vinci	Versailles	10/01/2018	31/12/2019
<i>EPF</i>	EPF	Versailles	10/11/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>ESA</i>	École supérieure d'agriculture	Nantes	05/04/2017	31/12/2020
<i>ESA</i>	École supérieure d'architecture	Paris	23/04/2020	31/12/2023

Sigle	Etablissement	Académie	Date arrêté (qualification et renouvellement)	Validité
<i>ESAIP</i>	Ecole supérieure angevine informatique et productique	Nantes	18/04/2016	31/12/2021
<i>ESB</i>	Ecole supérieure du bois	Nantes	29/04/2019	31/12/2024
<i>ESC Troyes</i>	Groupe Ecole Supérieure de Commerce de Troyes	Reims	05/04/2017	31/12/2022
<i>ESCOM Chimie</i>	Ecole supérieure de chimie organique et minérale	Amiens	08/06/2016; 10/01/2018	31/12/2024
<i>ESEO</i>	Ecole supérieure d'électronique de l'Ouest Angers	Nantes	18/04/2016	31/12/2021
<i>ESFF</i>	Ecole Supérieure de Fonderie et de Forge	Versailles	05/04/2017	31/12/2023
<i>ESIEA</i>	Ecole supérieure d'informatique, électronique, automatique	Paris	18/04/2016; 08/01/2019	31/12/2023
<i>ESIGELEC</i>	Ecole supérieure d'ingénieurs en génie électrique	Rouen	09/09/2016	31/12/2021
<i>ESILV</i>	Ecole supérieure d'ingénierie Léonard de Vinci	Versailles	10/01/2018	31/12/2019
<i>ESITC Cachan</i>	Ecole supérieure d'ingénieurs des travaux de la construction de	Créteil	06/07/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>ESITC Caen</i>	Ecole supérieure d'ingénieurs des travaux de la construction de Caen	Caen	18/04/2016	31/12/2021
<i>ESITC Metz</i>	Ecole supérieure d'ingénieurs travaux de construction de Metz	Nancy- Metz	08/06/2016; 10/01/2018	31/12/2022
<i>ESJ</i>	Ecole supérieure de journalisme de Lille	Lille	10/11/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>ESSCA</i>	Ecoles supérieure des sciences commerciales d'Angers	Nantes	18/04/2016	31/12/2021
<i>ESSEC</i>	Ecole supérieure des sciences économiques et commerciales	Versailles	06/07/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>ESTACA</i>	ESTACA	Versailles	10/11/2015; 23/04/2020	31/12/2022
<i>ESTA</i>	École Supérieure des Technologies et des Affaires	Besançon	23/04/2020	31/12/2022
<i>ESTP</i>	Ecole spéciale des travaux publics, du bâtiment et de l'industrie	Créteil	06/07/2015; 24/04/2020	31/12/2024
<i>HEI-ISA- ISEN</i>	HEI-ISA-ISEN Lille	Lille	06/07/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>IC Lille</i>	Institut catholique de Lille	Lille	06/07/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>ICAM</i>	Groupe ICAM Lille, Nantes, Toulouse, Paris-Sénart, Bretagne,	Paris	09/09/2016; 08/01/2019	31/12/2023
<i>ICES</i>	Institut catholique d'études supérieures de La Roche-sur-Yon	Poitiers	18/04/2016	31/12/2021
<i>ICLy</i>	Institut catholique de Lyon	Lyon	18/04/2016	31/12/2020

Sigle	Etablissement	Académie	Date arrêté (qualification et renouvellement)	Validité
<i>ICN BS</i>	Ecole d'enseignement supérieur privé	Nancy-Metz	08/06/2016	31/12/2021
<i>ICP</i>	Institut catholique de Paris	Paris	10/11/2015; 05/12/2018	31/12/2023
<i>ICR</i>	Institut catholique de Rennes	Rennes	05/12/2018	31/12/2021
<i>ICT</i>	Institut catholique de Toulouse	Toulouse	18/04/2016	31/12/2020
<i>IESEG</i>	Institut d'économie scientifique et de gestion	Lille	06/07/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>IFM</i>	Institut Français de la Mode	Paris	18/12/2020	31/12/2023
<i>Ileps</i>	Institut libre d'éducation physique supérieur	Versailles	23/12/2019	31/12/2024
<i>IPAG Business School</i>	Institut de préparation à l'administration et à la gestion	Paris-Nice	27/04/2017; 08/01/2019	31/12/2023
<i>IPC</i>	Faculté libre de philosophie comparée	Paris	10/11/2015; 05/12/2018	31/12/2023
<i>IPT</i>	Institut protestant de théologie	Paris	18/04/2016; 08/01/2019	31/12/2023
<i>IRCOM</i>	Institut des relations publiques et de la communication d'Angers	Nantes	09/09/2016	31/12/2021
<i>ISARA</i>	Institut supérieur d'agriculture Rhône-Alpes	Lyon	05/04/2017	31/12/2019
<i>ISEN Brest</i>	Institut supérieur d'électronique et du numérique Brest	Rennes	08/06/2016	31/12/2021
<i>ISEP</i>	Institut supérieur d'électronique de Paris	Paris	10/11/2015; 05/12/2018	31/12/2023
<i>ISIT</i>	Institut de management et de communication interculturels	Paris	10/11/2015; 05/12/2018	31/12/2023
<i>ISTOM</i>	Ecole supérieure d'agro-développement international	Versailles	10/11/2015	31/12/2019
<i>ITECH</i>	Institut textile et chimique de Lyon	Lyon	18/04/2016	31/12/2020
<i>Kedge BS</i>	Kedge Business School	Bordeaux-Marseille	27/04/2017	31/12/2021
<i>Montpellier BS</i>	Montpellier Business School	Montpellier	05/04/2017	31/12/2020
<i>Purpan</i>	Ecole d'ingénieurs de Purpan	Toulouse	05/04/2017	31/12/2019
<i>Rennes Business School</i>	École supérieure de commerce de Rennes	Rennes	08/01/2019	31/12/2021
<i>SKEMA BS</i>	Skema Business School	Lille	06/07/2015; 23/12/2019	31/12/2024
<i>Sup de Co La Rochelle</i>	Ecole supérieure de Commerce de la Rochelle	Poitiers	27/04/2017	31/12/2021
<i>UCO</i>	Facultés libres de l'Ouest (Flo/Uco Angers)	Nantes	08/06/2016	31/12/2021

Sigle	Etablissement	Académie	Date arrêté (qualification et renouvellement)	Validité
UniLaSalle	Institut polytechnique LaSalle Beauvais-ESITPA	Amiens	08/06/2016	31/12/2021
YNCREA Méditerranée	Institut supérieur d'électronique et du numérique Toulon	Nice	08/06/2016; 10/01/2018	31/12/2022

¹ În Franța, sunt organizate servicii deconcentrate ale Ministerului Educației Naționale, circumscripția administrativă de referință numindu-se *academie*. Un număr de 30 de academii (25 pe teritoriul Franței metropolitane și cinci în departamentele de peste mări – Guadeloupe, Guyane, Martinique, Mayotte, Réunion) sunt grupate în cadrul a 18 regiuni academice. Fiecare academie are un rector. În regiunile pluri-academice, pe lângă rectorii academiilor componente, există și un rector al regiunii (desemnat din rândul acestora). Rectorii sunt numiți prin decret al Președintelui Republicii în cadrul Consiliului de Miniștri. Funcția lor este aceea de a organiza activitatea educațională și de a-l reprezenta pe Ministrul Educației naționale în teritoriu. Rectorul este responsabil de totalitatea serviciilor educaționale din cadrul circumscripției sale academice, de la grădiniță, până la universitate. De asemenea, rectorului îi revin competențe în privința relației cu instituțiile private de învățământ, aflate în relație contractuală cu statul. Punctual, sarcinile rectorului academiei sunt următoarele: veghează la aplicarea dispozițiilor legale privind educația națională; definește strategia academică de aplicare a politicii educaționale naționale; asigură gestiunea personalului și a clădirilor destinate învățământului și cerce-

tării; dezvoltă relații cu alte servicii ale statului, cu mediul politic, economic, socio-profesional și cu colectivitățile teritoriale; pune în aplicare programul regional de formare, condus de consiliul regional; răspunde în fața ministrului de funcționarea serviciului public de educație națională în cadrul academiei pe care o conduce. Pentru a-și îndeplini atribuțiile, rectorul academiei (respectiv rectorul regiunii academice) dispune de un aparat de suport format din adjuncți (secretarul general al academiei și directorii academici ai serviciilor de educație națională), un director de cabinet, consilieri tehnici, inspectori (care sunt reprezentanți ai rectorului la nivelul departamentelor ce compun regiunea).

² Denumirea de „școală de ingineri” nu poate fi folosită decât de acele școli tehnice pe care Comisia Titlurilor de Inginer le-a abilitat să acorde diploma de inginer. Încă din anul 1934, folosirea fără drept a titlului de inginer atrage după sine un an de închisoare și o amendă de 15 000 de euro. CTI este un organism independent pe care legea din 1934 l-a însărcinat cu evaluarea tuturor instituțiilor care formează ingineri, pentru a promova calitatea educației și valoarea acestei profesii în Franța și în străinătate. Pe parcursul timpului, activitatea CTI a evoluat, în prezent funcția sa prin

cipală constând în evaluarea periodică a tuturor școlilor de ingineri de pe teritoriul Franței, precum și a extensiilor acestora din străinătate, pentru a le da acreditarea de a emite diploma de inginer. Comisia are forță decizională în privința acreditării instituțiilor private și dă avize ministerelor competente în privința acreditării instituțiilor cu statut public. Începând din anul 2020, CTI are rolul de a evalua programele de tip Bachelor (BAC+3) din cadrul școlilor franceze de ingineri, pentru a li se atribui acestor diplome instituționale gradul de licență.

¹ Comisia de Evaluare a Diplomelor și Formărilor în domeniul Gestiunii (Commission d'évaluation des diplômes et des formations de gestion) este însărcinată cu evaluarea programelor de studii din instituțiile de profil, pentru recunoașterea („vizarea”) de către Ministerul Educației a diplomelor. Diplomele „vizate” beneficiază de garanția Statului. Ele sunt emise de către școli în numele statului, în schimbul unui control pedagogic crescut asupra programelor de studiu. Viza atestă calitatea unei formări profesionale în domeniul gestiunii și dă posibilitatea accesului la studiile de masterat, în Franța și în străinătate. O instituție care acordă diplome vizate dobândește prestigiu intern și credibilitate în mediul academic internațional, unde poate încheia acorduri de cooperare. În procesul de evaluare realizat de CEDFG, sunt verificate: condițiile de admitere, derularea școlarității și condițiile de acordare a diplomelor. Despre evaluarea academică realizată de instituții non-etatice putem afla mai multe din studiul lui Jean-Pierre Nioche, *La*

montée en puissance des accréditations non étatiques, publicat în: *Revue française de gestion*, n°178-179 / 2007, pp. 219-232.

² HCÉRES a fost creat în anul 2014 (prin Decretul nr. 2014-1365 din 14 noiembrie 2014 cu privire la organizarea și funcționarea Înalțului Consiliu de evaluare a cercetării și învățământului superior), ca urmare a adoptării Legii Fioraso (numele legii venind de la inițiatora sa, Geneviève Fioraso, ministru al educației între 2012 și 2014, în două guverne socialiste conduse de Manuel Valls). Această instituție administrativă independentă are următoarele responsabilități: a) evaluarea instituțiilor de învățământ superior și a cercetării științifice de nivel universitar; b) verificarea calității evaluărilor în materie efectuate de alte instituții; c) evaluarea diplomelor vizate emise de instituțiile de învățământ superior; d) evaluarea activității personalului instituțiilor de învățământ superior și de cercetare; e) evaluarea a posteriori a programelor de investiții și a structurilor de drept privat care primesc fonduri publice pentru învățământ superior și cercetare. Pentru garantarea calității muncii sale, HCÉRES își bazează organizarea pe un colegiu alcătuit din 30 de membri (francezi și străini, cu reprezentare egală de gen) care fixează cadrul general al activității. Opt departamente și un secretariat general lucrează pentru orchestrarea campaniilor de evaluare, la care participă anual peste 3500 de experți, sprijiniți de consilieri și personal administrativ. Președintele HCÉRES este numit prin decret al Președintelui Republicii, dintre membrii colegiului (aceștia fiind și ei numiți

POLIS

tot prin decret prezidențial, la pro

punerea Consiliului național al Universităților – 5 membri –, a Comitetului național al cercetării științifice de pe lângă Centrul național de cercetare științifică – 3 membri –, a Instanței de evaluare a altor instituții publice cu caracter științific și tehnologic – 1 membru –, a organizațiilor studențești – 2 membri –, a comisiilor de specialitate din cele două camere ale Parlamentului – 2 membri – și așa mai departe), pentru mandate de 4 ani (<https://www.hceres.fr/fr/organisation>).

¹ <https://www.fesic.org/un-reseau-excellence-compose-eespig/le-contrat-eespig/>

² „Existența (încă de la nivelul ciclului I), în afara universităților, a claselor preparatorii și a marilor școli autonome face parte dintre acele

curiozități, *typically french*, a căror origine se regăsește în secolul al XVIII-lea și care a știut să reziste în timp, în pofida reformelor ce au modificat peisajul universitar francez de două secole încoace. A devenit deja o cutumă să se spună că învățământul superior din Franța se bazează pe un sistem dual – sau cu două viteze –, compus din filiere de formare în același timp complementare și concurente: universitățile și marile școli, acestea din urmă fiind percepute (mai mult decât universitățile) ca locuri prin excelență de formare a elitelor” (Guillaume Tronchet, *Universités et grandes écoles: perspectives historiques sur une singularité française*, în: *Regards croisés sur l'économie*, n°16, 2015, p. 39).

POLIS